

Республикан партийни советски организаций, берригача кхъахьегамхой декхар да цхьа фийг ца боабеш ший ханнахьа хьажкиш чуэцар

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революцен 40 шу дизара сийна

Фийг боа ца беш мамогга чехка чуэца хьажкиш

ССКП обкома секретариата белгалдаккхад, вай республикерча дукхача совхозаша а колхозаша а дика чӀоагӀа кхъахьегарча укх шера хьажкиш дика ебар. Сийлахь — йоккхача Октябрьски революцен 40 шу дала-ра сийна социалистически яхь а лаьца, хьажкиш ебар-ра гӀулакха чӀоагӀа дика кхъахьегад дукхача райо-нашкарча механизатораша, колхозникаша, совхозий болхлоша, хӀанз ди-бийса ца кховса, уж чуэцаш а боакх.

ССКП XX-ча съезде яь решенеш кхоачашьеш, пар-тен ЦК-с а Советски прави-тельство а Нохч - ПалгӀай республика юха отта яь, шой дай мехка цӀабаьхка нохчийн гӀалгӀай боакх хьажкиш чуэцара чӀоагӀа кхъахьегаш. Шалински сов-хоза 3-ча отделен комбай-нера Татаев Бахас хьаж-киш чуэцара ший комбай-нада дийнахь ший норма йоккх. Цу совхозе болх беш болча комбайнераша Муца-ев Хазусен, Абдулаев Сала-мен дийнахь 7 гектарага кхъахьегаш хьажкиш чуэ-цар комбайнада. Хьаж-киш чуэцара яьнай Горьче-сточенский, Гудермесски совхозаш.

ССКП обкома секретариата белгалдаккх латке би-цараш иштта дика болхбеш бале а, партен цхьайолча райкомаша а, райисполкома-ша а, совхозийн МТС-ийн директораш а, колхозий правленеша а хьажкиш сик-ха дика чуэцара гӀулакха кулгал во деш хилар. Укх шера сентябрь бетта 20 де-га кхъахьегаш, Шалински районерча «Джалка» яхьа совхозе (директор новкъ. Махитаров, парторганизациен секретарь новкъ. Томилин) 36 процент мара хьажкиш чуэцара, хӀанз тӀехьарча 5 дийнахь цу совхозе чуэца хьажкиш 86 гектар мара а яь. Назрановски совхозе (директор новкъ. Матыгин, парторганизациен секретарь новкъ. Смирнов) 32 процент мара яь чуэца хьажкиш, хӀанз тӀехьарча 5 дийнахь чуэцараш 116 гектар мара а яь.

Сунженски районе чуэца езараш 3 эзарел совгӀ гек-тар йоллашеш а, цига дий-нахь чуэцараш 52 гектар ма-ра яь. Хьажкиш чуэцара гӀулакш иштта ладара деле болх чӀоагӀа тӀехьабусарг-ба.

Во лел хьажкиш чуэцара болх Лермонтовски совхозен (директор новкъ. Орешкин, парторганизациен секретарь новкъ. Сечковский), Воро-шилловски совхозен (дирек-тор новкъ. Древетский, парторганизациен секретаря новкъ. Мальсагов), Предгор-ни совхозен (директор новкъ. Муссенко, парторганизациен секретарь новкъ. Дмитриев). Цу тайппара хьажкиш чуэ-цара болх во лелар баьхан дукхача, ерригача республике чуэцар хьажкиш 10 процент мара яь.

ССКП обкома секретариата йох, хьажкиш чуэцара балхаш во дара баьхан до-лаш, гӀадамаш а, гӀада-мийн, хьажкиш лордаш а лавтта йокхус, тӀакхка лавтӀара юха а йотташ кхай-

гӀара дӀакхухь. Цоах ший кхъахьегалга хул. Цхьайолча моттигашка комбайний ме-ханизмай болх вӀашатӀехьа баькххаба, цудухьа дукха ялат дов. Шалински райо-нерча совхозе хьажкиш чуэ-цаш боакхача наха оттаь чӀоагӀаь нормаш а пар маьхаш а дац, цу тайпарча гӀулакхаша хьажкиш чуэ-цара болх хӀалха боак-хьарбац.

Дукхача совхозий МТС-ий директораша, колхозий прав-лений председателаша, пар-те райкомаша, райисполко-маша дахача шера хинача гӀалгӀай лархӀам баьбац, хӀалха сanna хьажкиш чуэ-цара ха гӀаьна йоах. Юрт-боахаша управлеане хьаж-киш чуэцара юкьера лаза-раш дӀадаха а, совхозаша, колхозаша, МТС-та ком-байнаш тоае а, уж вӀаш-тӀехьа а кхоачам болаш новкъостал дац.

ССКП обкома секретариата декхарила яь юрта боа-хаша управлений, парте райкомаша, райисполкома-ши, совхозий а МТС-ий а директораша, колхозий прав-лений лакхе дийца кхоа-чамбоацараш йалаьмате чех-ка хьажкиш чуэцара балха юкьера дӀа а даьха, МТС-ка а совхозаша а мел йола хьажкиш чуэца комбайнаш балха юкье чуэца цу ком-байнашча болхбеш дика кий-баш комбайнераш а, масса хана царча болхбербола болхлой а, транспорт а аьйта, цар хьажкиш чуэ-цара болх тоаьургӀолаш гӀу-лакхаш вӀаштӀехьа даха.

Беррига а совхозий болх-лой, колхозникаш, кхь юр-ташча баха кхъахьегамхой чуэца беа кулгалшча хьаж-киш чуэцара. Царна масса-нена а дӀаьла а, дӀаьвзийт а а еза цхьан денна а пхе денна а йола нормаш а, нор-машта йоагӀа расценкаш а.

ССКП обкома секретариата декхарила яь парте райкомаша а, райисполкома-ш а, ССКП ЦК-с а СССР Ми-нистерий Совето а «Хьаж-киш хьувкӀаьра колхозни-кий а, МТС-ий тракторий бригадай болхлой а беаьм айбе» баь соам а, СССР Министрий Совета 1957 ше-ра 7-ча августа «Хьажкиш хьувкӀаьра а чуэцара а яла-ташча премеш тала совхозий болхлошта» аьнна яь распо-ряжени а кхъашьарга хьа-жжара.

ССКП райкомаша а ВЛКСМ обкома а колхоз-никаша а, совхозийн МТС-ийн болхлошта а, наха юкье политически болх-бе беа хьажкиш чуэцара декхарех ужаш дӀахьета-новкъ. Хьажкиш чуэцар а, йаьдала йоагӀараш дӀаьлар а хӀалха даьхка, комсомоль-ски-кагирхой бригадаш вӀа-шагӀйохка еза.

Хьажкиш чуэцара балха юкье социалистически яхь оттае еза, цу яхьа юкье ер-рига а совхозаш, колхозаш, МТС-аш цар бригадаш, болхлой, колхозникаш, кхь-бола кхъахьегамхой чу а озаш. Социалистически яхьа тоьбаннарашча махболаш совгӀашташ, цӀе байракхаш тевла еза. Хьажкиш чуэца-ча, йаьдала йоагӀараш дӀа-ьлар болх дика баьраш га-зеташ тӀа баьха, сийде деза.

Районашкарча газеташа хьажкиш, чуэцара а йаьдала дӀаьлар а балхаш дика даьраш дӀаьвзийташ а во-дараш тоаьеш а, мамогга чӀоагӀа болхбе беа.

ССКП обкома секретариата чӀоагӀа гӀагӀилад рай-оний, МТС-ий совхозий, кол-хозий кулгалхошта фуна йийна хьажкиш а гибридийн хьажкиш а ший ханнахьа чуэцар а ужаш лорар а.

Нохч-ПалгӀай АССР шера йоагӀаш йола гидуаргий фу паччахьалкхенна дӀаьдалара план кхоачашьый

Сийлахь-йоккхача Октяб-рски социалистически революцен 40 шу дизара дикача балхаша накта болхаш Нохч-ПалгӀай АССР колхозий, совхозий, МТС-ий болхлоша а специ-

таша а 20 сентябре пачча-хьалкхен план гидуаргий фу дӀалуш 120% кхъашьый. Ги-дуаргий фу паччахьалкхенна дӀаьдала дӀахо хьош да.

Республике бахача юрта боа-

хама кхъахьегамхоша шой то-ронаш лархӀаьчул тӀехьагӀа, шоашта декхар тӀаьйцад пач-чахьалкхенна планал совгӀ 300 эзар пунт гидуаргий фу дӀале аьнна.

Ийс бетта план кхоачашьый

Нохч-ПалгӀай совнархоза даараш кийчдеча промышлен-ностан управленен предприя-теш чӀоагӀа кийчулш а Сий-лахь — боккхача Октябр 40 шу дизарга. Шерьенна йолаен-нача яхьо дика хьохамаш тел. Управленен начальнико новкъ. Семенец хомбу, предприя-

та еррига коллективаша ийс бетта йола продукци араьне-цар план ханал хӀалхагӀа кхо-чашьарх.

Хьалхале лелаю даьтта доак-кхача заводчерен, дукха ком-бинатерчен, чхьагӀар, коньяк доакхача заводчере, Серно-доскерча минеральни хий доаккхача заводчерен болхло-

шен специалисташен. Ийс бет-та йоагӀа план тӀехькочаш-рай дулхи шурен кийчдеш а йохкаш а.

Совнархозера даараш кийч-деча промышленностан болх-лой дерригача халкхан цӀай деьдарна Сийлахь боккхача Ок-тябрана керда производствен-ни совгӀаташ кийчдеш ба.

Совнархоза предприятиеша дина болх бу

Коммунистически партес а советски правительство а от-тадарца вай республике Нохч-ПалгӀай экономическа района совнархоз вӀашагӀеьлай. Док-хкий а бектокхача а декха-раш да совнархоза хьалхашка латтараш. Цар декхар да шоашка доал де дӀаеннача предприятей болх вӀаший бу-взаш тоабеш, балха овсарле лакхьеш дӀаьбахьа.

Совнархоз вӀашагӀеьлла а цун болх дӀаьбоабенна а дук-кха ха еце а хӀанзалехьа кӀаьг-ба гучадул предприятей болх дикагӀа вӀашагӀеьлла, планаш тӀехьаькхочашьеш дӀаьхош хи-лар.

Нохч-ПалгӀай администра-тивно экономически района Совнархоза чуйоагӀаца пред-приятеша Шолжа-ГӀалан Ле-нински районе араьнецача ер-ригача промышленни продук-цех 76 процент гаргта продук-ци араьне. Цу райнерча сов-нархоза предприятеша укх ше-ра яхь бетта валовен продукци араьнецара план 107,2 процент кхоачашьый, балхаш эцаш бо-ла пайда 4,4 процент лакх-баьб.

Совнархоза чуйоагӀаца пред-приятеша мясокOMBинате, консервни, ликерни кьаркый доаккхача заводашка, гаражни оборудованен заводе дика вӀа-

шагӀеьлла дӀаьхош я сийлахь-боккхача Октябра шовзткӀа шу дизара сийна социалистиче-ски яхь, цу предприятешка яхьа юкье ца озаш цхьакхка а бригада, цхьакхка смена яц. Балха хьалхале леларий гов-зал, цар толамаш массанена а дӀаьвзийт цига, ший хан-нахьаь производствени со-вешанеш, болхлой собранеш чакхьаьх.

Из иштта хиларх цу пред-приятешка балхаш дика лел, керда толамаш даьраца накта йолч цар коллективаш Ок-тябрьски революцен шовзткӀа шу далаьра.

Т. ТЕБОВ

Езача ханна кийчбеннача кьоршой- черкесий мехка

Ший лоамах черкесий мохк Россех дӀанхетара 400 шу дизарах

Езача ханна кийчулш я кьор-шой-черкесий мехка городаш, станшаш, юрташ. Кьоршой черкесий автономни област халкхаша, дездеш да ший лоамах черкесий мохк Россех дӀанхетара 400 шу дӀазар. Цу исторически акта чӀоагӀа лор-хӀам хилар черкесий халкк политически, экономически, культурни дегӀаьдара хьакхьех. Доккхача эрсий халкхаша ший вахар-кхел вӀашагӀаьдуьзарах, кхъахьегам тӀера долча черке-сий халкхан национальни а со-циальни а ше кортамукьа а лӀоаттабеча кховсаме шийна те-шамера доттагӀан союзнижи лехар.

Дукхача бӀаьшерашча черке-сий юрташ Кьыбаседан Кав-каза а Закавказьен а лоаман хьалкхий юрташ сanna, монго-лий мохкдӀаьуьрцархой, Кры-морча аьлий, туркий яьнархий, пирсавий отрядий тӀаьра гӀа-латара кӀал иьжар. ГӀархоша йоагӀаьра юрташ, эзараш бола нах лӀоал уьтбае дӀаькуьлар, говрий, жен, доахана йулаш дӀаькуьлар. Туркий султанаш пирсавий шахаш черкесий халкк лӀоал оттаде гӀертар. Цар хьетадара черкесий халкк доккхача эрсий халкхаш дӀа-кхета гӀерташ хилар, цудухьа из дӀа ца кхетийта шой хур дола цар. Цхьабакьда, цудухьа из дӀа ца кхетийта шой хур дора цар. Цхьабакьда, цу ве-жарий союзана духьале а ма-ганзар цхьанна низашта. 1957-ча шера хилар из исторически акт-черкесий мохк эрсий хал-кхаш дӀаьхьитар.

Цу шин кьаман юкьера дот-тагӀал а барт-чӀоагӀо а хала-ча ханашта тоьжаш чӀоагӀло-ра... Россех черкесий мохк ло-рабора туркий-крымски а пир-савий а текхараш цӀий йоухаш деча гӀалатарех. Черкесий халкк а дасадар декха-рийла долаш. Кавказа кхьча кьамашча цхьанна Иван Гроз-ный а крымски а ханст-ваьта духьал яча походашга юкье даьха лӀаьлар черкесаь. XVII-ча бӀаьшере эрсий эскар-чи а кортамукьал баьхан кьув-саца Россен юьрарча револю-ционни болама тоатола юкь-дӀаьуьрцархоша духьал лоташ, Багдан Хмельницке кортаму-кьал баьхан яча походашга

дӀаьха лӀаьлар. 1892-ча шера хиннача даьхен тӀема тӀа ме-рсеьси гӀаьбартхой латта-ча полко Наполеона эскаршаша леташ сийлен цӀи ханзитар ший. Черкесий мохк Россех дӀанхетара ший дика йодкьам бир из зӀаьма мохк дегӀаьбоа-барна.

XIX-ча бӀаьшере паччахьа самодержавеш ший колониаль-ни кььва политика лелашьеш эрсий черкесий культурни бу-взаш чӀоагӀаьра. Царизман реакционни политикана духьал доллашеш, эрсий халкхаша дика-гӀа бола кьонгиш—революци-онни демократаш Белинский, Добролюбов, Чернышевский, цӀи хеза бола эрсий писателаш —Грибоедов, Пушкин, Лермон-тов, Толстой уйла тӀаьохийташ хьажар черкесий а Кавказа кхь-ча лоаман кьамий а вахар-кхе-лага, цар бакьйора цар кьаман кортамукьален бокьо. Ховца мий, XIX-ча бӀаьшерецар эрсий классически литературан чухь кавказски, кьаььста черкесий, тематико йоккхаш моттиг лоа-паш хилар. Цунах В. Г. Белин-ске яздорж: «...Пушкина даьй-ча кулгаша Кавказ эрсаштат уж тӀаьуьза мохк а хинна дӀаьттар, шерацра лоама мохк хинна ца леш, кхоачалургӀоаьца поэзен, кхехкаш латтача вахар, доккха-лерхӀарий мохк а хинна дӀаьт-тар из! Пушкина муьвзас цу краьца Россен хьалхьех а яьла кхоачарле сийда якьжар мо хӀама дир... Пушкина поэзен ага а хинна—Кавказ тӀехьагӀа Лермонтова поэзен ага хинна дӀаьттар». Эрсий прогрессивни интеллигенцен дикача йодкьа-ма кӀал дегӀаьйогӀар кьамаш баьннача Илмахой Ш. Б. Но-гмова, К. Атажукина, Хан-Гире, Султан-Кьазы-Гире, Тамбиева, Кашежева, кхьбарий а де-ятельносте.

Эрсий халкхаш хьакхетаро эрсий мехка гоннахьа даьха кьамаш самодержавена, поме-шкашта, капиталисташга, феодальни капиталистически а национальни а низ-йодкьама духьал, социальни а националь-ни а кортамукьал баьхан кьув-саца Россен юьрарча револю-ционни болама тоатола юкь-дӀаьуьрцархоша духьал лоташ, Багдан Хмельницке кортаму-кьал баьхан яча походашга

иньзза тоьзлар, иштта вай ме-хка дахача кхьча кьамий а яр-сanna, сийлахь-йоккхача Ок-тябрьски революцен мара дан-зар. Дунен тӀа эьттира хьалхаш хьаьхьиннача болхлой ахархой паччахьалкхено, большевисти-ки партен ленински хьакхьал дола кьамий политика нийса да а кхуьхьаш, дотгӀоздаьнна дӀа-кхьаькадир Россерча кьамий цхьаттарра бокьо хилар, цу кьамий суверенин бокьӀоьнаш хилар. Ленински кьамий ний-сача политикан ларда тӀа со-ветски правительство дӀа-йолайр машара а кьамашта юкьерча дӀаьза долча доттагӀа-лен а политика.

Кьоршой-черкесий мехка со-ветски йаьдал хьаьхьаькадир 1918-ча шера февраль бетта. Коммунистически партес баьх-тӀа Григорий Константинович Орджоникидзе, Сергей Миро-нович Киров, Анастас Иза-нович Микоян Кьыбаседан Кав-каза а Закавказьен а больше-вистски организациеша, царна цхьанна кьоршой-черкесий большевистски организациена а, керте эьттар, иштта керте эьт-тар уж кьаьхьегамхоша советски йаьдал чӀоагӀаьш лӀоаттабеча кьовсама а. Толамца из кьов-сам иьсте баьхьаьчул тӀехьагӀа, Коммунистически партен Цен-тральни Комитетон Советски паччахьалкхено, кьаьхьегам-хоша дезар-товр хьал а лаьца, кьоршоштен черкесаштен ав-тономи елар. 1922-ча шера ян-варь бетта ВЦИК-а Кьоршой-черкесий автономни област вӀашагӀаьца соам бир.

Коммунистически партес, Со-ветски правительство, эрсий а вай мехкарча кхьча кьамий а хадданза латтача новкъостал-тен цар еча йоакхонцен кьор-шош а черкесаца а шоаш тӀехьа басар дӀаьаькхьар, боа-хьаи культурен хьалхьеш док-хкий толамаш даьхар. Совет-ски йаьдал эьттача шерашча, кьаььста мехка индустриализа-ция еш хиннача шерашча. Кьор-шой черкесий автономни об-ласте дегӀаьхьар металлообра-батываьцой, даарий, еьга эьве-ретически, хьун, кӀоран, кхьй-ола а промышленноста отрас-леш. Кьоршой а черкесий а

Хьайбашта доакьар хургда

ХӀара сага сикх дулх, даьтта, шура доаккхилга укх гаргарча шерашча вай мехка США-на тӀаькхед а хьалха даьхка а деза, аьнна, партес баь кхай-кам хьа а нйца, из сийлахь-доккха декхар кхоачашьадна хьинарийца кхъахьегаш ба «Назрановски» совхоза Сурхо-гӀарча отделенера болхлой.

Совхоза Эжажа-кьонгий юр-тарча а, Пхьеле-кьонгий юр-тарча а, Яндарерча а, Сурхо-гӀарча а отделенешта цонаш хьажоьаьр. ХӀа аьнна шоашта цан хьажоьаьшеш а биз-зача кхоачамца араьлар цан хьаьха Сурхо гӀарча отде-ленен болхлой. Управляюьс косикаш а тӀехь «Белорусь» яха трактор яхьитар йол хьа-кхка.

Шан тӀехь совхоза хьайбашта шортта доакьар хилията де-зилга дага а кхоабаш, ха-ди ца

кховсаь геттара дика балхаш деш чакхьаьлар тракторист вола Хачубаров Дауд, йол хьо-кхаш хинна Муцольговн Из-майловн.

Геттара дикача цонах 6 дий-нахь 65 гектар хьекхар цар. Из йол вӀашта тоха болх бе тар-лургдолаш мел вола саг ара-ваьлар СурхотгӀара говраш-вор-даш а тӀехь. 200 тоьн гаргга йол кийчтьир цар. Болх са-кьердаме лелар. Даар дика дар.

Делкьийга салага хайжаьча хана Назрановски райкома се-кретарь волча новкъоста Брыз-галлина болхлошта йийшар об-ществанна пайдаьна дола бал-хаш ца а деш, дикагӀа болча кхъахьегамхой чотаж аттача гӀолла баха гӀертача нахаца лӀоаттабу кховсам чӀоагӀаьра хьакхьеш долча закона проект.

Берригача болхлоша чӀоагӀа раьза хинна могадир из закон.

Сурта тӀа: Гидуаргаш хьекша болаьча дийнахь (сезонах 300 гектар кӀан, 240 гектар гидуаргаш хьекша) тракторист — Хамхоев Габон, комбай-нер — Хамхоев Юсупн.

лаьттан чура доаха дӀахий-ра заведенешка. Кьамий специ-алистий кадрш кийчеш яь Москвен, Ленинграда, Ростов-на-Дону, кхьайолча йоккхача горо-дий лакхерча дешара заведе-нешка. Кьоршой-черкесий ав-тономии област а шийна чухь дукха Илмахой хьалхьаьб и-сторен, метта, литературан Ил-ман-тоьжам институт.

Сийлахь-боккха Октябрий хи-лаьхь кӀанзарча Кьоршой — Черкесий област кхъахьегам-хой театр, клуб, библиотеке-яьлар, ардаьлаш, газеташ да-цар. ХӀанз цу област а лор-хӀам боллаш печатни органаш. 76 културан цӀа а клуб а, 18 избачитальни, 90-нел совгӀ би-блиотека, 2 музей, дукха кинош. Мелла дегӀаьхьай кьамий ин-теллигенцен кадрш, Илман, литература, искусствон дате-лаш Иллей а халхара а пач-чахьалхен ансамбль я. Цун артисташ укх деьношка моск-вичашта гурьба. Черкеске обла-стий драматический театр да. А. Н. Островске цӀераш долча Ленинградски театральни ин-ституте кьоршой-черкесий кьамий студия а, дегӀаьдоагӀаш латт художественни самодее-тельность даькуьларшарий эскар. Кастгача хана Черкес-ске хьалдгерда драматический театр, областной библиотеке чухургӀола цӀенеш, кнйжан цӀа, Районашча доьжарда ки-нотеатрш, културан цӀенеш, юрташча клубаш.

Сийлахь-боккха Октябрий хи-лаьхь 45 манг боллаш цхьа болыница яр, 4 медпункт а яр. ХӀанз област 34 больницен 116 фельдшерски а фельдшер-ски-акушерски а пунктш я. Царна цу болх беш эзар совгӀа лор а медицински болло а ва. Дарбаш ду учрежденеш екхал-га дӀахо хьош да.

Шойа белгал даьнна дола де-за ди кьоршой а черкесий а кхъахьегамхоша белгал ду по-литически лакхьаьлареш кхъа-хьегаме тӀехь шоашта карагӀ дӀаннача кердача толамашен. Дерригача дега чура раьза ба уж Коммунистически партенен Советски паччахьалкхеннен.

Кьоршой-черкесий кхъахьегам-хоша цхьанна цар Россех дӀа-кхьитта 400 шу дӀазар дездеш, ба из ди шой юкьера деза ди а лерхӀаш, Нохч-ПалгӀай кхъахьегамхой а советски союзе мел даха халкхаш а.

Н. ШИПУЛИН.
В. ЯКОВЛЕВ.

Агитатор шуран-товарни ферме венав

Н. АВАНЕСОВ,
ССКП Маріалби́кан горкома
секретарь.

И. АВАНЕСОВ,
СССР Магистран горкома
секретарь.

ра цягача агітатора Камбулатова цо шийна Херсона колхозашча б'ягдайначох дола к'ямаыл в'ашт'ехадаякхар.

Дуккхача нахаца агітацыйни болх ледабарал сов' агі-

Цу деррига а гѳулакхашта
лоархІаме кѳахыйга ва агита-
тор Камбулатов Ахьмад.

Н. СТРУСОВ.

Гішлош еча трестий кол лективаша дика болам бола баб Цап тлайшат шабазька

Кхоачамбоацарех цаг да на-
чубаха ценош оттаяча хан-
на йисте ца доахилга
Ворх бетта ценош дарна хьа

В. СИМАРЗИН,
ССКП Шолжа-Галан горкоман
секретарь

Мохк „тоабалара“ долча пропагандистски кхоллара тӀехъашка

Американ Вѣстникъ
Штатий капиталистически ло-
аттамо кѣззигача наъха вахар
ѣлашду мехка дукхагѣ болча
наха експлуатаци а еш.

Республикан культуран учрежденный болхоль совешани йистейнначул тхьагІа Шолжа-ГІади тарча Кірова церахча культуран а салапара а парке дадахаца шотатта дени кірадені халкый доттагІален сакъердам хилар.

Сийлахь-йоккхача октябрьски социалистически революцен 40 шу дызарга кийчо еш къаьгта гучадул вай социалистически мехка дахаца эламигача а доккхача а кьамашта юкьера доттагІа, цар цхьагІа.

ДоттагІален сакъердаш болаш Кірова церахча парке дуккхача кьамий нах бар. Цудухьа тайп-тайпарча кьамий илеш, цар музыка хозар концертни

площадкашка, театрашка.

Парке хьалтеха доаккхача лозунгаша кьаобал ду советски союзерча халкый доттагІа, цхьагІа.

Парка театрашка шой гозал хьаькохаш бар нокч-ГІагІа АССР эстрадни бригадара артиста, московски эстрадни бригада, ГІаьбартой-Боалхарой халхара а иле а ансамбль, дерригача дунен кьонача навхей студентийн Моске хиннача VI-ча фестивала поэза лауреат вола Махьмуд Эсамбаев.

Халкый доттагІален сакъердам

Къаьстта чІоагІаца безамца ГІаицар Зелени парке хиннарша ГІаьбартой — Боалхарой асамблес оттаь концерт (концертан кулгалхо РСФСР-а за-служенни артист Орлов-Шузин). Ансамблеца даьалоахаш 75 сат ва. Шой концерт «Партех дола илий» даккхарца дІа-йолоу цар. Концертага хьожаш хиннарий безам ГІабодаш дика азербайджански халхар дир ГІаьбартой — Боалхарой АССР-а заслуженни артистка Сома Ширеваси, Ланченко Зоиси, Зантева Ириниси.

Иштта нах раьза хилар эстрадни артист Михаил Гаркави юкье хиннача Московски эстрадна.

Вай республике вайза ца Гей, республикан араьха а дуккхача наха возаш волча дерригача дунен VI-ча фестивала лауреата Махьмуд Эсамбаева концертага хьажа ГІерташ бар парке хинна дукхадІа бараш, сат чувала моттиг йоацаш хьалинза яр театра зал. Ца халдаш доттагІа долаш байхача безамца моаршал лора хьожаш хиннарша ГІех дика халха воалача Эсамбаев Махьмуд.

Нокч-ГІагІаи эстрадни бригадедарча Чикоева Маликас дика даьккхар «ийний илий», «Юсупа илий», «нохчий вальс». Ший бе пандар а боаллаш дикен, говзеи халха вайлар Мусаев Ширвани.

Раьза хиларца дуккха ГІоараш дийттар гулбеннарша «Боккхийча наьха» халхар давча Мусаев Халиман Исаева Абсетей.

Нокч-ГІагІаи АССР заслуженни артиста, писателя Хамидов Абдулла «Абобашир» яха

песага безамца хьажар концерте хиннарша.

Парке болх беш яр парашотни вышка, библиотека, тир, шахматех, шашкаех ловаз иштта кхьйола сакъерда моттигаш.

Сакъердам дІабахьаро хьаькхар коммунистически партес ленински кьамий политика дІаьарца халкьашта юкьера доттагІален чІоагІа, коммунистически партен Центральни комитетадара, Советски правительстводара кьамий бІайха безам.

Бийса юкье аьххалца хилар халкьашта юкьера доттагІален сакъердам.

Т. ТЕБОВЕ.

Наьсархой хьалхле яннха ГІерт

Наьсарен районара Ворошилова церах йола совхоз дІа-хойодача хана боахам тоабара ГІулакха дика торо йолаш я. ХІана аьлча, цу совхоза шортта дІадийна ялат а да, хІаьта цунах дукхадар чу ийца доа-лаш а латт.

Кабола ялат ший ханнах чуйца а яьнна, 2100 гектара тІар гидуаргаш чу ийца йоа-лаш латт цу совхоза коллектив. Къаьстта дика да цар ка бола ялат а гидуаргаш а чузаш, хьаьхари ордари къаьст-къаьста лелаш хилараш ялат дукха хІама ца довш кара-кхоачаш хилар.

Цу совхоза хьайбаш леладара ГІулакшаш а дика лел. Кхьча республикашкара а горо-дашкара а царна ГІаьдало хьа хьождаь, укх деношка хьаька-ча дезаш 12.200 бежани 100 эзар жаи 600 хьаьхей я. Царна юкье 1.200 бетташ бола етт ба. Цу дерригача хьайбашта Іана болча кхоачама кийчІаь 10 эзар тоннал совх хьаькІий сІас а я, цул совх фермашка хьатІа тхьухаш арІаьш деш латташ Іалаьмат дукха йола чачи да. ХІаьта ерригача фер-

машкара кхьий тоадеш а латт цар. Дикка йоакхца, коа ГІара оьлхазараш леладу ферма я цу совхоза. 22 эзарнега дІаькоа-чаш футуаш деннад цу ферма, хІаьта дуккха «Іоригаш» а яь-хай. Дика болх барца белгал яьнна я Долакх-юртарча отде-ленен инкубаторе кулал деш йола Дакхильгова Маликат.

Цу совхоза массайолча отде-ленешка, дукхад болх болхлой, комсомольцаш кагий нах ба. Шошта ГІабилла болх чІоагІа дика леладу 4-ча тракторни бригадечра, тайп-тайпарча бал-хаш деча, Албакова Мовлат-хана, Албакова Хьаьва, Гойто-ва Зали, Кунтиева Фатима йолаш болча комсомольцаш кагирхошен. Балха нормаш хІара бетта 150—200 процент кхоачаш ю цар. ХІаьта Алба-кова Мовлатхам 2-ча полевод-чески бригада агитатор а я, дика болх болх хиларца вай рес-публикан юрт-боахаман сове-щане яха а хиннай. Цу балха толамаш доахача болхлоша йоах: Нокч-ГІагІаи республи-ка ялат леладаран, божла леладаран хьалхле яькха ГІерт тхо. М. ТУМГОВЕ.

Юрта сайрана дешаш йола школа еза

Советски Союза Коммунистически партен XX съезде кертерча декхарех лаьрхІаьш горо-дашка а юрташка а дешара ГІулакш лакхдар.

Из дешара ГІулакш лакхдара кагийрошта боакхача лоар-хІаьме я юрташкара сайрина де-шаш йола школах. Нокч-ГІагІаи республика юа метта отта-йаь нокхий ГІагІаи шой мехка дІабахькача хана къаьстта орцагІа яла декхарий-ла я вай нокч-ГІагІаи респу-бликери партини, комсомоль-ски, советски организациеш а халкьана дешара оттаьш а.

Нокч - ГІагІаи АССР-а, шой мехка баха дІабахька-чарна юкье дукха кагийрой ба, шой цІен таро ца хила-рах балхашка а баха, дийнахь школахка деша йиш йоацаш.

Цудухьа болх баь баьлча са-рахьа школахка деша безам болаш дукха кагийрой ба.

Цу наьха дешара шу 1-ча Октябре долалочох тара дан, хІана аьлча юрташкара шко-лахка, сельсоветашка, клубаш-ка, районашка арадуьлача та-зеташта дешара ГІулакша хоамаш бац. ХІаьта юрташка-ра партини, советски, комсо-мольски, культурни организа-цеша кагийрошта юкье сайри-на дешара школахка ухаргбо-лаш кхетаме болх кІезиге ле-лабу. Къаьста во латт из болх Наьрановски районерча юр-ташка.

Цу ГІулакша хьажа декха-рийла ба республикери халкьа ба, дешара оттаь а, комсомола об-ком а, партен райком а. ЕВЛОВЕ М. А.

Наьсарера Іов йоккха завод

Наьсарен районерча Іов йоакхача завода хІаньолца хьа-цхьа Іов йоакхаш йола секци мара хиннац. Укх шера 28-ча иуне денз цу заводу реконст-рукци еш я, из реконструкци чакхьалча цун цхьа секци хур-гья КІаьх лаькхьар а 1-ГІа а сорт хьаьри манни Іови йок-кхаш секци. ШолагІа йола сек-ци хургья хьаькІех 1-ГІен, 2-ГІен, 3-ГІен сорт Іов йок-

кхаш. Цу заводу денне я бий-санен юкьера лаьрхІаьча 250 тонн ялата ІохьаргІа.

Завода реконструкци е 49000 сом аьча хьаьхийцад лачаьхьа-кхейо. Из болх цхьан бетта баь баккха лаьрхІа ба. Цхьабакъ-да, ешаш йола ГІишлоний ма-териалаш ца хилараш из ГІу-лакш чІоагІа хьеденнад. М. ТУМГОВЕ.

Нокхий-ГІагІаи меттала долча книжкай выставка

Чехова церах йолча респу-бликански библиотеке уках бо-ла нах чІоагІа тІаьув дешара зал йолча кердаца книжкай выставкас. Цига да библиотеке долаш дола нокхий, ГІагІаи меттала книжкаш.

Цига да воккхача баьчча, къаьхьетамхой хьаьхархочун Владимир Ильич Ленин про-изведенеш а, К. Маркесин Ф. Энгельси «Коммунистичес-ки манифест» а. Цунна юке ул Максим Горьке «Нана» а роман а, М. Шолохова «ТІаьлалгІа баькхка бай» а, цІаккха цІи йовргІоацаца Ни-

колай Островске «Мишта чІоагІаьла болат» яха произве-дени а. Нокхий, ГІагІаи шой наьна меттала деша йиш я Фурманова «Чапаев» яха книж-ка а, В. Маяковске а, иштта кхьабарий произведенеш а.

Цу выставке да партен XX-ча съезда материал тІа йолаш нокхий меттала укх тІехьарча шерашка Киргизи, Казакштане арадаьнна бро-шюрарш.

Я. БЕРГЕР.

РЕДКОЛЛЕГИ.

Книжкай полка

„Ерригача книжкай тикашка докхаш да керда книжкаш“

1. Дегр ГІоз. ГІагІаи писа-тель литературан сборник (ГІагІаи меттал), Фрунзе 1957 шу мах 6 сомни 10 кеп.

2. Яковлев И. Фу ча деза стегназета редколлегена. ПІаьполитиздат 1957 шу мах 2-40.

Стенгазетий болхлошта нов-къостала ара хийца, стенгазе-тий редакционни коллегешта хьехам ба. Мехка тайп-тайпарча горо-дий дукхача стегназетий опы-тах яьздаь да книжка.

Керттера дола стегназетий кхоачам боаца хІаьмаш белгал-доах книжка тІа.

3. 1957 шера 15 апрел—30 майн. К. Е. Ворошилов Кітаен, Індонези, Вьетнамен, Монго-лен хилар.

ПІаьполитиздат 1957 ш. мах 2 сом. Материалии сборник.

Материалш енийн советски кепаюзоно араьхачарех. Ефимов А. И. Пропаганди-ста кьаьмаьла говзаллах. ПІаьпо-литиздат 1957 шу мах 1 с. 30 кеп. Пропагандиста библиоте-

Советски морякаш Сире хилар

Дамаск, (ТАСС). Латакери беча хоамех, Латаки яхача порте доттагІала визитац кхь дІахо а дара ше ГІехьа хилар а дий-цар. Хьаьшй кемага хьаьжачар ГІехьагІа вице-адмирала В. Ф. Котова ГІаицар.

Цу дийнахь Латакен муха-фазата губернатора Мустафа Коране адмирала Котова а, Сирийски правительствени делегаци енай кьамаш лора-дара министр вола Халед Азем керте а волаш. Делегаци юкье —общественни балхий министр Фахер Кайяли, унахІецо лора-дара министр Асад Харун, хІаьта сирийски эскара гене-ральни штаба начальни гене-рал Бизри.

Советски кемай отряда ко-мандующе вице-адмирала В. Ф. Котова хьийха сирийски хьаьхий советски кемашка хилар. Цар сийна салот йир.

«Жданов» яхача Крейсера бор-та тІа сийлен ха оттадир. Ке-ман командиро моаршал а хьа-тар сирийски делегацига, хІаь-та уж тайпа шин межа юкье-ра ГІулакшаш тоадеш дола

доттагІала визитац кхь дІахо а дара ше ГІехьа хилар а дий-цар. Хьаьшй кемага хьаьжачар ГІехьагІа вице-адмирала В. Ф. Котова ГІаицар.

Цу дийнахь Латакен муха-фазата губернатора Мустафа Коране адмирала Котова а, Сирийски правительствени делегаци енай кьамаш лора-дара министр вола Халед Азем керте а волаш. Делегаци юкье —общественни балхий министр Фахер Кайяли, унахІецо лора-дара министр Асад Харун, хІаьта сирийски эскара гене-ральни штаба начальни гене-рал Бизри.

Советски кемай отряда ко-мандующе вице-адмирала В. Ф. Котова хьийха сирийски хьаьхий советски кемашка хилар. Цар сийна салот йир.

«Жданов» яхача Крейсера бор-та тІа сийлен ха оттадир. Ке-ман командиро моаршал а хьа-тар сирийски делегацига, хІаь-та уж тайпа шин межа юкье-ра ГІулакшаш тоадеш дола

доттагІала визитац кхь дІахо а дара ше ГІехьа хилар а дий-цар. Хьаьшй кемага хьаьжачар ГІехьагІа вице-адмирала В. Ф. Котова ГІаицар.

США зулмаш леладар даржар

Вашингтон. (ТАСС). Атлан-тик — Сити яхача ше кьаьмал деш, тожамий федеральни бюрон директора Эдгар Гувера башдир ВІаьагІахьиттача Штаташка хІара шера деш до-ла докхкий зулмаш 1946-ча шера хиннача 1.685203-ра 2.563150-га кхачалца дукхадІа хиннад. Эдгар дукхадІа зул-маш ду кхензабараша. 1956-ча шера, аьлар Гувера, 18 шу да-ланза болча кагирхой лувдар 17 процент лакхделар. Докхкий зулмаш дарах бекебеш лийша-ча наха юкье 46 процент 18 шу даланза болча кагирхой ба.

Гувера бьядечох, кагирхо-ша зулмаш дара баьханех цхьа баьхан да кагирхой толхабеш

дола, США книжкай рынок хьалинза, порнографически а детективни а литература. «Из литературы доацаш йола кноск лаха хала да хІанз» — аьлар Гувера.

Довзаш да, кема теах из до-хьаж докхалга США йоккха безар а хинна дІаоттар. БІеха ГІулакшаш леладараш амери-кански кагирхой моральни тел-хабеш долаш порнографически фотографеш, детективни кино-фильмаш книжкаш докхаш пайдаш йидеш ба. Белгал да-кха дезаш да, цу шера яьржа-ча, дика вІаьагІаьлелача зул-манерча базара дукхал амери-кански Іаьдало цхьаккха хІа-ма ца деш хилар.

Чехословаке хьалхара атомни реактор йолайлитар

ПРАГА. (ТАСС). Чехословац-ки телеграфни агентствос хьа-хойт, 25 сентябре Прагана га-ьна йоацаш Гусиница-ржеж яхача хьалхара атомни реак-тор йолайлитар. Чехословаке хьалхьа Реактора эша обо-рудовани Советски Союзо елар. Советски специалисташа реактора монтаж еш, новьт-остал дир чехословацки техни-

кашта а реактор хьаьрашта а. Чехословацки атомни реак-тора 2.000 киловатт низ ба. Ре-акторо кхоачам бергба дуккха-ча Іилман учрежденешта эша изотопаш а а уж практически юкье йоалае а.

ХІанз укх сахьата дІахо хьош да циклотрон а Чехословацки Іилмай академен ядерни физи-кан института дуккха кхьйола объектш а хьалхар.

США-н экономика лохьялар

Нью-Йорк, (ТАСС). Амери-кански экономика лохьялараш яьду американи зарбо. Кхоа-лагІа бут ба промышленни производствен уровень лохлуш хьайоагІа.

ЧІоагІа лохлуш латт легко-вий автомобилш араьхарца ГІулакш; «Дженерал Мотор» яхача коньерно хІанзале дІаьк-айлаь 20-ча кхачалца авто-оборонни завод.

Сентябра бетта лаьгІадалар болат араьхар а. ХІанз ме-таллургически промышленно-сти ерригача мощностаца ца беш, 80 процент мощностаца болх бу.

«Промышленни конферен-ция национальни совето» лаьрхІа-чох укх шера шолагІаьча квар-тали йоакхаша промышленни конценрнаша соаьхарчул 29 процент кІезиьагІа дІаьхьаьш промышленно дегІаьра ГІу-лакша капитал.

15-ча сентябра «Нью-Йорк таймс» яхача газето хоамбаьча босса наха чубаха цІенох хьалдар, херх хьаькха хьу лоа-ттар лохдарон, кредитгаьл дор-та декхараш лаькхдаларон, юр-та боахама ГІулакшаш кІалди-са хиларон, боккха цатоам баькхаш баьхьамашта амери-кански экономика лохьялар баьхан долаш, «Нью-Сулк» яхача журналс США-а эконо-микан юкье каст-каста хала, готта моттигаш гучаьл» яьаш яьду.

МЭГЭЗИН оф Уолл-стрит» яхача журналс белгалдаьккхар дІахо йодаца хана США-н эконо-мика лохлург хилар.

Де ГІерттар дохар

Нью-Йорк. (ТАСС). Юнай-тед Пресса агентствос хойтачох, селхан США-е кхь а «Атлас» яха баллистически ракета си-гал хецца беннабар.

Агентствос яхачох, сигнал хий-да 5 секунда йоаллашеш, раке-та юах Іочуьаьлаьлар, Іолаьтта кхачалехь, сигнал иккхар из.

Де ГІерттар дохар

Нью-Йорк. (ТАСС). Юнай-тед Пресса агентствос хойтачох, селхан США-е кхь а «Атлас» яха баллистически ракета си-гал хецца беннабар.

Агентствос яхачох, сигнал хий-да 5 секунда йоаллашеш, раке-та юах Іочуьаьлаьлар, Іолаьтта кхачалехь, сигнал иккхар из.

Де ГІерттар дохар

Нью-Йорк. (ТАСС). Юнай-тед Пресса агентствос хойтачох, селхан США-е кхь а «Атлас» яха баллистически ракета си-гал хецца беннабар.

Агентствос яхачох, сигнал хий-да 5 секунда йоаллашеш, раке-та юах Іочуьаьлаьлар, Іолаьтта кхачалехь, сигнал иккхар из.

Де ГІерттар дохар

Нью-Йорк. (ТАСС). Юнай-тед Пресса агентствос хойтачох, селхан США-е кхь а «Атлас» яха баллистически ракета си-гал хецца беннабар.

Агентствос яхачох, сигнал хий-да 5 секунда йоаллашеш, раке-та юах Іочуьаьлаьлар, Іолаьтта кхачалехь, сигнал иккхар из.

Доаьа дехьара

ООН Генеральни Ассамблен XII сесси

Нью-Йорк. (ТАСС). 20 сен-тябре дийнахь хиннача засе-дание тІа генеральни Ассамбле-яс дувца деза аьннача гене-ральни комитета рекомендацни ювцигІа дІахо дихьар. Кьул-беьхарча Африкански Союзо (ЮАС) дукхале йир дувцачар-на юкье апартанда яхача кьа-мий бокьо йоаьча политиках куьлбеьхарча Африкански сою-зе (ЮАС) хулараш дахиттар-на, цул совгІ из дукхала хилар хІиндий кьаьмах болча ЮАС-е бахача наьха хьал дувцарна. Уж шакььа а дош ЮАС-а чур-ча юридикше ГІулакшаш да» цу ГІулакшашта юкье ГІерта ЮАС-а бокьо а яь яхаш из хьаьлаьлар Англен Австрале-ни делегаташ.

Уж дешаш повесткана юкье дахьарна раьза болаш кьаьма-лаш дир Уругвай, Либере, Га-нан викалаша. Уругвай делегата белгалдаьккхар уж шакььа а дош сага бокьонга доагІаш да, Кьулбеьхарча Африкански Союза чур ГІулакшаш лархІа йиш йолаш а дац, аьнна. Ли-берен викала аьлар ЮАС-а правительствос цига даьх ден-на хьа бахача нахаца лелача политико «дерригача дунен тІа бахача кІай боацаш кхь бос мел болча наьха юьх йоаьго» аьнна. Кьамий бокьо телхар, аьлар до, ООН-а Устава йоах яхаш леладеш йиш яц, хІана аьлча ООН-а Устава тІа дол-чун дукхала да из.

Гана делегато белгалдаьк-кхар нах вІаший маршар болаш бахарна кхерам лоатта-беш дола ГІулакш цхьан лача-чакхалхен чур ГІулакш лар-хІа йиш яц аьнна.

ХІаране голосоват дича Ас-самбле 65 голосца 8 дукхален 9 кулг ца айдеши волаш апар-тендан ГІулакш повесткана юкье дохийталга чІоагІаьл. Дукхала болаш кулгалш айди-р: Англес, Францес, Испанес, Белгес, Португалес, Австралес, Люксембург, кьулбеьхарча Африкански Союза. Кулгалш ца айдеш Іийра Голланди, Итали, Канада, Турци, иштта кхьларш.

ЮАС-е баха хІиндий кьаьмах

болча наьха хьал Генеральни Ассамбле дукхазца а дийцар, аьлар кьаьмал даьча Инден викало Кришнан Менона. Мас-сехк шера из дош дувцарна дукхала йолаш цхьа «Кьулбе-хьара Африкански союз мара яьлар, аьлар Менона.

Индени Китаени кьаьмах бол-ча наьха бокьонаш Кьулбе-хьарча Африкански Союзо тел-хаяра масалаш а доаладаь Ме-нона аьлар кьамий бокьонаш телхаьтла цу межа хІанз укх хана кхь а дукхадІа хулаш латт.

Английски делегатана жоп луш Менона белгалдаьккхар ЮАС-е эттача хІиндий кьаьмах болча наьха бокьо телхош дол-ча хьалан цІенешта бежта-кха безаш Англе ше хилар.

63 голосца 2 дукхала (Кьул-беьхарча Африкански Союзи Франци) волаш, 16 кулг ца айдеш а соаьш хІиндий кьа-маьх болча ЮАС-е бахача наь-ха хьал дувцарна дош Ассамбле повесткана юкье дихьар.

Цох тарра кьийсар Малх-буьхьарча Ирана ГІулакша пункт ден повестка юкье яьй-тар (Малхбуьхьарча Иран-хІанза а Голланде колонни а йолаш, Індонезен мехках да-кьа да).

Из пункт юкье яьйтарна дукхала кьаьмал дир Голлан-ден, Австрален викалаша.

Голланде викала дукхаленна жоп луш Састроамиджой яха-ча Індонезен викало аьлар, Малхбуьхьарча Ирана ГІулакша «ЧІоагІаь лоархІаьме поли-тически декхар да». Колони-альни ГІулакш да из аьлар до, цудухьа ВІаьагІаьхьиттача Кьамий Организациеш дувца де-заш да из.

ДукхадІа бараш раьза хила-рагІа из пункт Ассамблеан ден повестка юкье яьйтар.

Ден повестка тІа ювца чІоагІаь йола пункташ комитеташа дІаькха аьнна гене-ральни комитето енна рекоменда-цни, ювца ца ювцаш ГІаицар Ассамблеяс, цох тарра, хІанза-ра сесси 14 декабрага йистей-кха а ГІаицар.